

obilno koriste (što je jedna od snaga knjige), biološke predispozicije određenih naroda se svode na izloženost uzročnicima bolesti. To se može smatrati određenim propustom jer ako se objašnjava prikladnost vrsta drveta za izradu određenih predmeta, tada bi se, primjerice, mogle spomenuti i konkretne razlike između Europljana i podsaharskih crnaca, koje su bile među važnim čimbenicima tijekom kolonizacije tih područja.

Neizostavna je Diamondova podjela na povijesne i nepovijesne znanosti (str. 450 - 455). Temeljem četiri svojstva - metodologije, uzročnosti, predviđanja i kompleksnosti - razdvaja povijesne znanosti (astronomija, klimatologija, ekologija, evolucijska biologija, epidemiologija, geologija i paleontologija) od nepovijesnih (poput fizike, kemije i molekularne biologije) te pritom ukazuje na sličnosti povijesti i povijesnih znanosti. Njegov je izravan zaključak da bi se povijest trebala ugledati u metode tih povijesnih disciplina, poput komparativne metode primijenjene na tzv. prirodne pokuse kako bi bila znanstvenija. Zbog toga bi knjiga trebala biti zanimljiva svima zainteresiranima za interdisciplinarnost, komparativnu metodu i historiografiju.

Ova knjiga neće objasniti ekonomsku nadmoć Velike Britanije u 19. stoljeću, ali će objasniti zašto su sva najmoćnija društva nastala (ili u slučaju SAD-a potekla) iz Euroazije. Diamond zastupa biogeografski determinizam, pri čemu ne želi reći da biologija i geografija oblikuju ljudsku povijest, nego da utječu na polazišta, a ne na budućnost pojedinih društava. Ova knjiga posjeduje više elemenata koji je čine vrijednom: precizan i jednostavan opis razvoja poljoprivrede, upozoravanje na važnost izloženosti stočnim životinjama za stvaranje imunosti, novi vid ekstrapolacije tehnološkog i društvenog razvoja iz poljoprivrednih viškova, komparaciju makrohistorijskih tokova između kontinenata, korištenje izvaneuropskih primjera za analizu općih procesa te osvrt na povijesne znanosti i njezina moguća poboljšanja korištenjem metoda drugih znanosti. Riječ je o monumentalnoj ekohistorijskoj makrohistoriji koju bi svaki povjesničar trebao prije ili poslije pročitati. Nadamo se da ćemo ubrzo vidjeti i prijevod Diamondova »Kolapsa« koji je jednako važan i za ekonomsku i za ekohistoriju.

Goran Mihelčić

Mirko Androić, Starogradska varaždinska općina, Državni arhiv u Varaždinu, Varaždin, 2008., 165 str.

Krajem lipnja 2008. u palači Herzer u Varaždinu predstavljen je objavljeni rukopis Mirka Androića *Starogradska varaždinska općina*, čime je Državni arhiv u Varaždinu počeo obilježavanje 85. godišnjice rođenja i 25. godišnjice smrti svoga utemeljitelja i dugogodišnjeg ravnatelja. Prema najavama, u pripremi za tisak nalaze se još dva Androićeva rukopisa: *Spomenici starogradske varaždinske općine*, a 2009. godine (u kojoj Varaždin obilježava 800. obljetnicu dobivanja statusa slobodnoga kraljevskoga grada) bit će objavljena *Ekonomika srednjovjekovnoga grada Varaždina*.

Knjiga *Starogradska varaždinska općina* podijeljena je na tri dijela.

Prvi dio (7. - 72. str.) odnosi se na samu Androićevu studiju *Starogradska varaždinska općina* u kojoj autor prikazuje njezinu genezu od 13. do sredine 19. stoljeća kada se ujedinjuje s područjem slobodnoga i kraljevskoga grada Varaždina, čime prestaje postojati kao zasebna upravno-teritorijalna jedinica.

Na samom početku studije autor prikazuje proces društvene stratifikacije na prostoru srednjovjekovne Slavonije kao posljedice gospodarskih i političkih kretanja u razdoblju od 13. do 15. stoljeća. Metodom komparativne analize promatra Varaždin unutar toga vremensko-prostornog konteksta, čime rad prelazi uske okvire regionalne historiografije, dajući velik doprinos poznavanju hrvatskog srednjovjekovlja. Središnji dio studije bavi se pitanjem unutarnjeg uređenja varaždinske starogradske općine. Na temelju iscrpne analize arhivske građe autor vjerno ocrtava njezinu upravnu organizaciju, način izbora starogradskih službenika (restauracija) i dužnosti svakog izabranog službenika. U poglavlju *Privredna djelatnost u starogradskoj varaždinskoj općini* iscrpno je izložena gospodarska problematika te zajednice koja je uvelike bila ograničena svojim političko-pravnim položajem te konkurencijom varaždinskih obrtnika i trgovaca. Na kraju autor razmatra vrlo važno pitanje odnosa varaždinske starogradske zajednice s gospodarima Tvrđe i gradom Varaždinom te raspravlja o razlozima sjedinjenja sa slobodnim i kraljevskim gradom Varaždinom.

Vrijednost ovog rada očituje se u vrlo opširnom znanstvenom aparatu, što se poglavito odnosi na brojne (ukupno 310) i vrlo opširne bilješke. One obiluju podacima, sadrže u prijepisu ili prijevodu najvažnije dijelove izvora na koje se poziva autor te donose objašnjenja o nekoj osobi ili događaju kako bi čitatelj stekao uvid u širi kontekst zadane teme.

Drugi dio knjige (73. - 146. str.) sadrži izbor pojedinačnih izvornih spisa starogradske varaždinske općine, pohranjenih u Arhivu grada Varaždina (ukupno 46), koji su datirani od uvođenja plemićke obitelji Erdödy u posjed varaždinskoga Starog grada (1588.) do prestanka egzistencije starogradske općine kao zasebne upravno-teritorijalne cjeline (1861.). Odabrani arhivski spisi iz fondova *Poglavarstvo grada Varaždina* (Zapisnici Poglavarstva slobodnoga i kraljevskog grada Varaždina, Red. sp., Sjed. sp.) i *Obiteljski fond Erdödy* predstavljaju značajan doprinos u spoznaji dvostrukoga gospodarskog, političkog, društvenog i kulturnog razvoja grada Varaždina i njegove uže okolice tijekom srednjovjekovnog i novovjekovnog razdoblja.

Treći dio (147. - 165. str.) sadrži bibliografski pregled tiskanog i rukopisnog opusa Mirka Androića, koji se sastoji od 234 bibliografske jedinice, a podijeljen je na prikaze arhivskog gradiva i arhivske djelatnosti Arhiva u Varaždinu, diplomatske radove i prikaze arhivskih izvora, tematske povijesne prikaze i rasprave te popularno-informativne povijesne napise, tj. crtice iz povijesti Varaždina, varaždinskog kraja i sjeverozapadne Hrvatske.

Androićeva studija *Starogradska varaždinska općina* predstavlja vrlo značajan doprinos poznavanju nacionalne historiografije srednjeg i novog vijeka. Iako je od njezina nastanka prošlo više od pola stoljeća, ona još iznenađuje i zadivljuje svojom interpretativnom originalnošću i znanstvenom vrijednošću. Impozantan bibliografski opus Mirka Androića nužno zahtijeva sustavnu znanstvenu valorizaciju koju taj vrsni varaždinski arhivist, istraživač, povjesničar i publicist zaslužuje.

Ivančica Jež

Ekonomaska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic and Environmental History

Volumen IV. / Broj 4
Zagreb - Samobor 2008.
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR - 10000 Zagreb

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnici / Co-publishers:

Sekcija za gospodarsku povijest Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti Zagreb
(moderator: Hrvoje Petrić)

Međunarodni istraživački projekti: »Triplex Confinium - Hrvatska višegraničja u euromediterranskom kontekstu« (voditelj prof. dr. sc. Drago Roksandić) i Triplex Confinium - »Hrvatska riječna višegraničja« (voditeljica: doc. dr. Nataša Štefanec) Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (voditelj: prof. dr. sc. Drago Roksandić)

Urednici / Editors-in-chief:

Mira Kolar-Dimitrijević, Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moačanin, Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Nataša Štefanec, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksandić - predsjednik (Zagreb, Hrvatska), Daniel Barić (*Le Havre-Pariz, Francuska*), Slaven Bertoša (*Pula, Hrvatska*), Zrinka Blažević (Zagreb, Hrvatska), Tatjana Buklijaš (*Cambridge, UK*), Boris Golec (*Ljubljana, Slovenija*), Hrvoje Gračanin (Zagreb, Hrvatska), Andrej Hozjan (*Maribor, Slovenija*), Halil İnalçik (*Ankara, Turska*), Egidio Ivetić (*Padova, Italija*), Aleksandar Jakir (*Split, Hrvatska*), Silvije Jerčinović (*Križevci, Hrvatska*), Karl Kaser (*Graz, Austrija*), Isao Koshimura (*Tokio, Japan*), Marino Manin (Zagreb, Hrvatska), Christof Mauch (*München, Njemačka*), Kristina Milković (Zagreb, Hrvatska), Ivan Mirnik (Zagreb, Hrvatska), Mirjana Morosini (*Dominick Washington D.C., SAD*), Géza Pálffy (*Budimpešta, Mađarska*), Daniel Patafta (Zagreb, Hrvatska), Lajos Rácz (*Szeged, Mađarska*), Gordan Ravančić (Zagreb, Hrvatska), Marko Šarić (Zagreb, Hrvatska), Nataša Štefanec (Zagreb, Hrvatska), Mladen Tomorad (Zagreb, Hrvatska), Jaroslav Vencalek (*Ostrava, Češka*), Milan Vrbanus (*Slavonski Brod, Hrvatska*), Zlata Živaković Kerže (*Osijek, Hrvatska*)

Grafički urednik / Graphic design:

Alojz Zaborac

Prijelom / Layout:

Meridijani, Hrvoje Herceg

Lektura / Language editing:

Aleksandra Slama

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić

ISSN:

1845-5867

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2008.

Adresa uredništva / Mailing address:

Hrvoje Petrić (urednik)
Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: h.petric@inet.hr

Tiskano uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH, Hrvatske gospodarske komore i Koprivničko-križevačke županije
